

Årsmelding 2025

Nasjonalt utvalg for gransking av uredelighet i forskning

Innhold

Innhold	2
Sammendrag	3
1. Om Granskingsutvalget	3
1.1 Oppgaver	3
1.2 Medlemmer	3
1.3 Sekretariatet	4
2. Granskingsutvalgets virksomhet i 2025	4
2.1 Møter	4
2.2 Institusjonsbesøk	4
2.3 Seminar	4
2.4 Publiserte uttalelser i klagesaker	5
2.5 Ferdigbehandlet sakskostnadskrav	5
2.6 Mottatte klagesaker i 2025	5
2.7 Rapporteringer behandlet i utvalget	5
2.8 Rapporteringer mottatt i 2025	6
2.9 Henvendelser som gjaldt mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer	6
2.10 Saker behandlet på eget initiativ	6
2.11 Høringer	6
2.12 Internasjonalt	6
2.13 Media	6
2.14 Innsynsbegjæringer	7
3. Tendenser	7

Sammendrag

I 2025 publiserte Nasjonalt utvalg for granskning av uredelighet i forskning (Granskingsutvalget) tre klagesaksttalelser, samt en uttalelse om vitenskapelig uredelighet i klagesak for Kunnskapsdepartementet om tvungen avslutning av doktorgradsutdanning.

I tillegg mottok utvalget ytterligere tre klagesaker som ble overført for behandling av nytt utvalg fra 2026. Utvalget ferdigbehandlet også et sakskostnadskrav. Videre behandlet utvalget 14 rapporteringer fra forskningsinstitusjoner, og ytterligere en rapportering ble mottatt i 2025 men overført for behandling i 2026. Granskingsutvalget mottok en rekke henvendelser både fra institusjoner og privatpersoner, og det kom en relativt omfattende mengde begjæringer om innsyn i utvalgets saker. Sakstilfanget i utvalget var stabilt høyt i 2025 sammenlignet med 2024.

1. Om Granskingsutvalget

1.1 Oppgaver

Granskingsutvalget er en faglig uavhengig del av forvaltningsorganet De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK). Utvalget er lovfestet, jf. Lov av 28. april 2017 nr. 23 om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) § 7, og har følgende oppgaver:

- Behandle klager i saker der en forskningsinstitusjon har konkludert med at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig
- Veilede forskningsinstitusjoner om behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer
- Motta rapporter fra forskningsinstitusjoner om behandlingen av saker som gjelder mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer
- Behandle saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer på eget initiativ
- Vurdere spørsmålet om vitenskapelig uredelighet i saker om tvungen avslutning av doktorgrad, som er påklaget til Kunnskapsdepartementet

Granskingsutvalget skal avgi en offentlig årsmelding om sin virksomhet, jf. forskrift av 5. mars 2018 nr. 321 om forskningsetiske komiteer og utvalg (forskningsetikkforskriften) § 8.

1.2 Medlemmer

Kunnskapsdepartementet oppnevner Granskingsutvalgets medlemmer. Oppnevningsperioden for utvalget 2025 var 1. januar 2022 til og med 31. desember 2025.

I 2025 har Granskingsutvalget hatt denne sammensetningen:

Irene Vanja Dahl (leder), Geir Sverre Braut (nestleder), Tove Godskesen (medlem fra mai 2025, erstattet medlem Jette Kofoed som trakk seg fra vervet fra medio desember 2024), John-Arne Skolbekken, Ida Skaar, Biplab Kumar Datta, Markus Hoel Lie og Nina Johannesen.

Følgende var i 2025 oppnevnt som varamedlemmer, i numerisk rekkefølge:

1) May-Brith Ohman Nielsen, 2) Norunn Myklebust, 3) Bjørn Morten Hofmann (varamedlem fra 1. januar 2025, erstattet varamedlem Jakob Elster som trakk seg fra vervet juli 2024)

Varamedlemmene møter fast på Granskingsutvalgets møter.

1.3 Sekretariatet

Sekretariatet ivaretar de daglige oppgavene for Granskingsutvalget, blant annet løpende saksbehandling, veiledning og kontakt med forskningsinstitusjoner, forskere og allmenheten, foredragsvirksomhet, kontakt med de øvrige nasjonale forskningsetiske komiteene og deltakelse i det europeiske nettverket European Network for Research Integrity Offices (ENRIO). Sekretariatsrollen for Granskingsutvalget har i 2025 blitt ivaretatt av Ragnhild Aursnes Dammen (sekretariatsleder) og Anna Holmesland (seniorrådgiver, jobber 50 % for Granskingsutvalget.)

2. Granskingsutvalgets virksomhet i 2025

2.1 Møter

I 2025 avholdt Granskingsutvalget fem ordinære utvalgsmøter, hvorav tre var fysiske og to digitale. I tillegg ble det avholdt to ekstraordinære digitale utvalgsmøter som følge av flere komplekse klagesaker.

Videre ble det avholdt fem møter mellom medlemmer fra utvalget og parter/involverte i klagesaker. Disse møtene ble avholdt av hensyn til sakenes opplysning. Ett av møtene ble avholdt fysisk, mens de resterende fire ble avholdt digitalt.

2.2 Institusjonsbesøk

Granskingsutvalget gjennomførte institusjonsbesøk 6. mai 2025 ved Universitetet i Oslo (UiO). Der møtte Granskingsutvalget Felles redelighetsutvalg for Institutt for klinisk medisin ved Det medisinske fakultet UiO, Oslo universitetssykehus HF og Akershus universitetssykehus HF. Forskningsetisk utvalg ved UiO var også til stede.

I møtet ble det lagt til rette for erfaringsutveksling. Videre ble følgende temaer tatt opp: systemer for etterlevelse av systemansvaret, forskningsorganisering i universitetssykehus, og organisering av forskning i forskningsgrupper.

2.3 Seminar

Medlemmer fra Granskingsutvalget deltok på seminar i Det norske Videnskaps-Akademi 29. august 2025, der diskusjonstema var hvem som skal anses som part etter forvaltningsloven i saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Dette var en sentral

problemstilling for Granskingsutvalget i 2025, og var gjenstand for omfattende debatt med andre aktører i miljøet.

Granskingsutvalget avholdt selv seminar 4. november 2025 på Litteraturhuset i Oslo. Seminaret omhandlet erfaringer med aktuelle forskningsetiske problemstillinger fra daværende utvalg, som skulle avslutte sin periode ved utgangen av året. Utvalget delte sine erfaringer gjennom fire temaer: vilkårene for å konstatere vitenskapelig uredelighet, hvordan trekke den nedre grense for plagiering, forskningsetikkens grenseflater, og rapportene Granskingsutvalget mottar fra forskningsinstitusjonene. Temaene virket å engasjere publikum, som bidro aktivt med spørsmål til diskusjon. Seminaret var fulltegnet, og særlig relevant for de som arbeider med uredelighetssaker ved institusjonene.

2.4 Publiserte uttalelser i klagesaker

Granskingsutvalget er klageinstans for uttalelser hvor det konkluderes med at en forsker har opptrådt vitenskapelig uredelig. Sluttproduktet i slike saker for Granskingsutvalget er uttalelser etter forskningsetikkloven § 8.

I 2025 behandlet Granskingsutvalget tre ordinære klagesaker og en anmodning fra Kunnskapsdepartementet om å vurdere spørsmålet om vitenskapelig uredelighet i en sak om tvungen avslutning av doktorgradsutdanning. For to av sakene ble saksbehandlingen påbegynt i 2024, men uttalelse i samtlige fire saker ble ferdigstilt i 2025. Plagiat var et tilbakevendende tema i flere av disse sakene, i tillegg til brudd på normer om medforfatterskap. Forfalskning og fabrikkering var også temaer i en av sakene. I alle fire saker konkluderte Granskingsutvalget med at det forelå vitenskapelig uredelighet.

Uttalelsene finnes på FEKs nettsider her: <https://www.forskningsetikk.no/om-oss/komiteer-og-utvalg/granskingsutvalget/uttalelser/>

2.5 Ferdigbehandlet sakskostnadskrav

I forbindelse med en uttalelse mottok utvalget i 2024 et krav om dekning av sakskostnader. Behandlingen av dette kravet ble ferdigstilt i 2025.

2.6 Mottatte klagesaker i 2025

I tillegg til ovenfor nevnte publiserte uttalelser, mottok utvalget også tre nye klagesaker i desember 2025. Behandlingen av disse ble overført til 2026.

2.7 Rapporteringer behandlet i utvalget

Forskningsinstitusjonene har rapporteringsplikt til Granskingsutvalget etter forskningsetikkloven § 6 fjerde ledd.

Granskingsutvalget mottok og behandlet 14 rapporteringer fra forskningsinstitusjoner, om saker om mulige alvorlige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.

2.8 Rapporteringer mottatt i 2025

I tillegg ble 1 ytterligere rapportering mottatt i desember 2025, men behandlingen av denne ble overført til 2026.

2.9 Henvendelser som gjaldt mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer

Granskingsutvalget mottok en rekke henvendelser både fra institusjoner og privatpersoner, som enten ble behandlet fortløpende av sekretariatet – eventuelt i samråd med utvalgsledelsen – eller i utvalgsmøte. Disse henvendelsene dreide seg hovedsakelig om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer, og spørsmål knyttet til forståelsen av forskningsetikkloven og behandlingen av uredelighetssaker ved forskningsinstitusjonene.

2.10 Saker behandlet på eget initiativ

Utvalget behandlet ingen saker på eget initiativ i 2025.

2.11 Høringer

Granskingsutvalget deltar jevnlig i FEKs felles arbeid med å sende svar på høringer og bidro inn i de aktuelle høringene i 2025.

2.12 Internasjonalt

De nasjonale forskningsetiske komiteene er medlem av European Network for Research Integrity Offices (ENRIO), et europeisk nettverk for gjensidig informasjonsutveksling og læring på området forskningsintegritet. ENRIO-møtene avholdes to ganger per år og sekretariatsleder for Granskingsutvalget deltok i 2025 på disse og sitter også som FEKs representant i generalforsamlingen.

Sekretariatet har i 2025 også deltatt på ENRIO-konferansen som arrangeres hvert annet år og publiserte i etterkant en nettartikkel fra denne på FEKs nettsider.

2.13 Media

Granskingsutvalgets leder og nestleder, har ved flere anledninger i løpet av året blitt kontaktet av og uttalt seg til media om spørsmål relatert til Granskingsutvalgets fagområde.

2.14 Innsynsbegjæringer

Det kom i 2025 en relativt omfattende mengde begjæringer om innsyn i utvalgets saker.

3. Tendenser

Når det gjelder tendenser, kunne Granskingsutvalget, for 2024, rapportere om en markant økning i antall klagesaker, rapporteringer og henvendelser i forhold til tidligere år. Sakstilfanget i utvalget var stabilt høyt i 2025 sammenlignet med 2024. Det er dermed ingenting som tyder på at kurven vil synke igjen i nærmeste fremtid.

Et utviklingstrekk de siste par årene er at Granskingsutvalget har gått fra å primært ha en rådgivende rolle, til å få et mer domstolslignende preg. På grunn av økningen i antall klagesaker, har utvalget i stor grad vært nødt til å konsentrere sine ressurser om behandlingen av disse. Klagesakene har gjerne vært komplekse, og det har vært mye fokus på Granskingsutvalgets saksbehandling og lovtolkning.

Videre har Granskingsutvalget sett at sakene som kommer til utvalget, og som redelighetsutvalgene ved forskningsinstitusjonene rapporterer om, ikke sjelden inneholder elementer av personkonflikter. Dette er en indikasjon på at grensene for hva som er forskningsetiske saker, og hva som i det vesentlige omhandler andre utfordringer, og egentlig hører inn under f.eks. HR, kan oppleves som uklare.

Ellers gir forskningsinstitusjonene stadig uttrykk for et generelt veiledningsbehov i forbindelse med behandlingen av uredelighetssaker, ikke minst knyttet til det prosessuelle.